מסכת קנים

עם פירוש

מגיש מנחה

פירוש קל ושוטף המשולב בתוך המשניות

בהדגשת הסיבה והטעם של כל דין במשנה

על פי המפרשים ובהוספת דברי הגמ' או פירש"י ותוס'
ממקומות שונים בש"ס

חשוון תשפ"ז

©

משה גבריאל שנברגר

רח׳ הקבלן 35 הר נוף ירושלים

טל: 02 - 6514092

052 - 7654881

פירוש מגיש מנחה על מסכת קנים

פרק ראשון

משנה א

חטאת העוף נעשית למטה, וחטאת בהמה למעלה. עולת העוף נעשית למעלה, ועולת הבהמה למטה. אם שינה בזה ובזה, פסול. סדר קנים כך הוא; החובה, אחד חטאת ואחד עולה. בנדרים ונדבות, כולן עולות. איזהו נדר, האומר הרי עלי עולה. ואיזהו נדבה, האומר הרי זו עולה. מה בין נדרים לנדבות; אלא, שהנדרים, מתו או נגנבו, חייבים באחריותם. ונדבות, מתו או נגנבו, אין חייבין באחריותן:

חטאת העוף נעשית [הזאת דמה במזבח] **למטה** מחוט הסיקרא. **ואילו חטאת בהמה** להיפך, [מתן דמה על הקרנות] **למעלה.** [ובעולה הדין להיפך], **עולת העוף נעשית** [מיצוי דמה] **למעלה. ואילו עולת בהמה** [הזאת דמה] **למטה. אם שינה בזה ובזה,** [הניתנים למעלה, נתנם למטה, וכן איפכא], הקרבן **פסול.** (עי׳ זבחים נ״ב ע״ב).

[חילוק יש גם במעשה מליקתן, בחטאת סגי במליקת סימן אחד, ובעולה עד שימלוק שני הסימנים. וגם, בחטאת העוף ׳מזה׳ את דמה למטה. ואילו עולת העוף ׳ממצה׳ את דמה על קיר המזבח למעלה. (ועי׳ זבחים ריש פ״ז, מנחות ב׳ ע״ב, ותוס׳ שם ג׳ ע״א ד״ה חטאת)].

המשנה מקדימה חילוק זה שבין חטאת העוף לעולת העוף, שעל פי זה כל הדינים שבמשניות הבאות.

סדר קנים כך הוא: החובה, סתם קיני חובה דבכל מסכתין, הם ב׳ תורין או ב׳ בני יונה, [ובעופות אין חילוק בין זכר לנקבה], אותם מחויבים להביא: זב וזבה וכן נזיר טמא, ביום השמיני לטהרתן, ויולדת ביום מלאת. וכן מי שמחויב קרבן עולה ויורד [אשבועת ביטוי או שבועת העדות, או על טומאת מקדש וקדשיו] מביא בדלות קן לחובתו (בפר׳ ויקרא), **אחד** [פרידה אחת] מהן **חטאת, ואחד** [והשניה] **עולה.** [התנא קורא ׳חובה׳ לקן סתומה, פי׳, שעדיין לא פורש איזו לחטאת ואיזו לעולה, כמבואר במשניות להלן].

אבל **בנדרים ונדבות,** מי שמרצונו נדר או נדב להקריב קן, **כולן עולות.** שהרי חטאת אינה באה בנדר ונדבה, רק עולה. **איזהו נדר, האומר הרי עלי עולה. ואיזהו נדבה, האומר הרי זו עולה. מה בין נדרים לנדבות, אלא שהנדרים** אם **מתו או נגנבו, חייבים באחריותם** להביא אחרים תחתיהם. [דלשון נדר הוא ״הרי עלי״ ומשמעותו כמו שטוענו על כתפו (מגילה ח׳ ע״א), לכן מתחייב להביאו עכ״פ]. **ואילו נדבות** [שאומר ״הרי זו״, משמע שמתחייב בהמה זו עצמה שמפריש, לכן] אם **מתו או נגנבו, אין חייבין באחריותן.**

משנה ב

חטאת שנתערבה בעולה, ועולה בחטאת, אפילו אחד בריבוא, ימותו כולם. חטאת שנתערבה בחובה, אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. וכן עולה שנתערבה בחובה, אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה. בין שהחובה מרובה והנדבה ממועטת, בין שהנדבה מרובה והחובה ממועטת, בין ששתיהן שוות:

חטאת שנתערבה בעולה, [או] **ועולה בחטאת, אפילו אחד בריבוא, ימותו כולם.** דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי כלל, וא״כ א״א להקריבם לא לעולה ולא לחטאת שמא יקריב העולה למטה, או להיפך. [ולא אמרי׳ ימתין עד שיפול בהם מום, ויפדו, דעופות אין להם פדיון כדאמר במנחות (ק׳ ע״ב) (רש״י זבחים ע״ג ע״ב)].

הקדמה: הנה להבין המשך המשנה כאן, ועוד כמה משניות דלהלן, נקדים הקדמה אחת קצרה, והוא, שהקן חובה, שאחד ממנו בא עולה ואחד חטאת, כל זמן שלא פירש [בשעת לקיחתן (יומא מ״א ע״א)], איזה מהם לחטאת ואיזה לעולה, [נקרא (בפ״ב) קן סתומה], ויכול לעשות [להקריב] איזה מהן שירצה לחטאת, ובעשיה של הראשון למטה חטאת, ממילא נקבע השני לעולה, [ע״ש (בגמ׳ יומא) שאין הקנים מתפרשות אלא או בלקיחת הבעלים או בעשיית הכהן], וה״ה איפכא, שעשה הראשון למעלה לעולה נעשה נקבע השני לחטאת.

[אלא שלכתחילה צריך להקדים את החטאת לעולה, כדתנן בזבחים (פ״ט ע״א) ע״ש בגמ׳ (צ׳ ע״א). ועי׳ תוס׳ פסחים (נ״ט ע״א ד״ה זה)].

וכן אם הפריש אדם כמה תורין או בני יונה, שיהיו לו לכמה קנים שמחויב בהם, כגון ה׳ קנים, דהיינו י׳ פרידות, כיון שחציין מיועדים לחטאת וחציין לעולה, ועדיין לא פירש, יכול לעשות חציין, היינו ה׳ מהן, חטאת, ומיד כשעשה חציים חטאת, ממילא נעשה חצי השני שלהם עולה. וכן איפכא. כי הם כולן נחשבין כקבוצה אחת, שאין בה לא יותר מחצי חטאות ולא יותר מחצי עולות.

כל זה הוא כשהפריש כולן לחובתו בכללות ולא פירש כלום. אבל אם אמר על קן אחד, אלו ללידה זו, ועל קן שני אלו ללידה זו, ממילא, נעשו ב׳ הקנים ב׳ קבוצות נפרדות, שבכל קן יש רק אחד שיכול להיעשות עולה ואחד חטאת. ואינו יכול לעשות שנים, של קן זו עולה או חטאת.

ומעתה נבין כל המשך משנתנו:

חטאת העוף, **שנתערבה בחובה,** היינו בקן חובה דמתניתין דלעיל, דאחד מהן קרב עולה, ואחד חטאת, כנ״ל. **אין כשר** שיקריב מתוכן לכתחילה **אלא כמנין חטאות שבחובה.** היינו לפי הדין הנ״ל במשנה שהחטאת שנתערבה בהם אינה בטילה, חיישינן שמא כשלוקח מהתורין שלפניו להקריבן פוגע ונוטל אותה פרידה חטאת שנתערבה בהם, ואסור להקריבה עולה, לכן אי אפשר להקריב מתערובת זו רק החטאות שבה, וכיון שבכל קנין חצי מהם חטאת וחצי האחר עולה, אינו יכול להקריב מהקנין שכאן רק כמנין חציין למטה.

[ואין להקשות, מדוע מקריב רק כמנין חציין, יקריב עוד פרידה נוספת, כנגד החטאת שנתערבה בהן. זה אינו, דחיישינן שמא כל המחצה שהקריב למטה היה מהקן, ולא פגע באותה חטאת שנתערבה בהן, וכיון שהקריב חציין, נקבע החצי השני עולות, ואם יטול עוד אחת להקריבה למטה, שמא יטול מן העולות של הקן].

וכן להיפך, **עולה** עולת העוף **שנתערבה בחובה, אין כשר אלא כמנין עולות שבחובה.** היינו, כשנתערבה בהקנים עולה אחת, א"א להקריב מכאן רק עולות, ולא חטאות שמא פוגע בעולה שנתערבה בהם ונותנה למטה כמעשה חטאת. ועולות יכול להקריב מהן רק חציין, דאידך חצי נקבע לחטאת כנ"ל.

בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת, בין שהנדבה מרובה וחובה מועטת, בין ששתיהן שוות. כלומר, דין זה שמקריב כמנין חצי מהקיני חובה, לא פחות ולא יותר, הוא בין אם הקנין הסתומות, שהן חובה, [על לידה או זיבה] מרובות, והעולות שנתערבו בהן מועטין מהן, ובין אם להיפך שנתערבו הרבה עולות בקיני חובה, בכה"ג ג"כ מקריב עולות רק כמנין חצי מהקיני חובה, דלעולם יותר מחצי מהם אי אפשר שיקריב, דחיישינן שמא כל מה שלוקח הוא מהקנין הסתומות עצמן [ולא מהעולות שנתערבו בהם] ונמצא עתה מקריב יותר מחציין, שהם נעשו חטאות, ומקריבן לעולה, ושלא כדינם. וכן הדין כשנתערבו חטאות בקיני החובה, שמקריב חטאות כמנין חצי החובה.

הוסיפו המפרשים, שכיון שאינו יודע אם לקח מהקנים לבד, או שלקח את החטאת שנתערבה בהם, לא יצא בעל הקנין ידי חובתו בכל החטאות, וכן גם בעל החטאת שנתערבה בהם לא יצא ידי חובתו, דלמא לא הוקרבה חטאתו כדין, וצריכים להביא חטאת אחת אחרת, ולהתנות ביניהם שתעלה זו למי שנפסלה חטאתו. (ושפיר יכולים להביא חטאת מספק, כדקיי"ל דחטאת העוף באה על הספק). [וכן הדין בכל המשניות הבאות כל שיש ספק של מי נקרב, צריכים להביא קרבן ביניהם ולהתנות]. ובזה מובן לשון המשנה "אין כשר אלא 'כמנין' וכו', וק"ל.

משנה ג

במה דברים אמורים, בחובה ובנדבה. אבל בחובה שנתערבה זו בזו; אחת לזו ואחת לזו, שתים לזו שתים לזו, שלש לזו ושלש לזו, מחצה כשר ומחצה פסול. אחת לזו ושתים לזו, ושלש לזו, ועשר לזו, ומאה לזו, המועט כשר. בין משם אחד, בין משני שמות. בין מאשה אחת, בין משתי נשים:

במה דברים אמורים בחובה ובנדבה שנתערבו זב"ז, כלומר, קיני חובה שחציין עולות וחציין חטאות, שנתערבו בקיני נדבה שהן כולן עולות [כנ"ל במשנה א']. **אבל בחובה שנתערבה זו בזו,** אם היו שתיהן שוות, קן **אחת לזו, ואחת לזו וכו', מחצה כשר ומחצה פסול.** כלומר, כשנתערבו קנין של חובה של ב' נשים,

אלו באלו, א״א לעשות אלא מחצה מכולן, היינו אחד לעולה ואחד לחטאת. דאם יטול ב׳ לעשותם למטה לחטאת, חיישינן דשניהם מאותה קן, ואין בה בקן זו אלא חטאת אחת. וכן אם יעשה ב׳ למעלה לעולה, [וגם כשעושה תחילה אחד למטה לחטאת, ואחד למעלה לעולה, חיישינן שהעולה שעשה למעלה היתה מקן השניה, וכשהקריב החטאת מקן הראשונה נקבע בן הזוג שלה לעולה, ועתה כשיקח אחד נוסף לעשותו למטה חטאת, יפגע בעולה זו]. לכן אינו יכול לעשות רק אחת למטה לחטאת, ואחת למעלה לעולה.

וכן, **שתים** קנים לאשה **זו ושתים לזו,** [או] **שלוש** קנים **לזו ושלוש לזו,** כשנתערבו קיניהם אלו באלו, [כשיש שתים לזו ושתים לזו], כיון שלכל אחת ד׳ פרידות, ב׳ לחטאת וב׳ לעולה, וכשעושה שנים משל זו למטה לחטאת, הרי נקבעו שנים האחרים שלה עולה, ואם יעשה ג׳ למטה, חיישינן שכל הג׳ שנוטל הם משל אותה אשה, ונמצא מקריב עולה למטה, ולכן רק **מחצה כשר,** שנים למטה חטאות, ושנים למעלה עולות. **ומחצה פסול,** דמכיון שאין לכל אחת יותר ממחצה עולות, ומחצה חטאות, מקריב מהם לכתחילה רק כמנין של אחת, חציין חטאות למטה, וחציין עולות למעלה. והשאר פסולים.

אבל אם היתה קן **אחת לאשה זו, ושתים** קנים **לזו, ושלוש לזו** [אשה שלישית], **ועשר לזו, ומאה לזו,** לעולם כמנין **המועט כשר.** דכיון שהקבוצות אינם שוות, אלא אחת גדולה יותר, אפילו אם יש כאן ג׳ וד׳ קבוצות, בגדלים שונים, לעולם אינו יכול לעשות רק כמנין הקבוצה הקטנה ביותר, מחצה לחטאת ומחצה לעולה. דחיישינן שכל מה שנוטל, נוטל מקבוצה זו, והרי אין בה יותר ממחצה חטאת ומחצה עולה. ולכן רק מנין המועט כשר, חציו למטה חטאת וחציו למעלה עולה, והשאר פסול.

בין משם אחד, בין משני שמות. כלומר, הקנים של כל אשה נחשבים לקבוצה אחת, בין אם מביאה את כולם על שם אחד, כגון על ב׳ לידות, בין על ב׳ שמות, אחת על לידה, ואחת על זיבה, מ״מ כולן לקחתן כאחד, ועד שלא עשה חציין לחטאת לא נקבע חציין השני לעולה. [וכן איפכא]. **בין מאשה אחת,** גם באשה אחת יכולים קיניה להתערב זו בזו, שאם לא לקחתן יחד לצאת ידי שניהם, אלא לקחה תחילה קן אחת על לידה זו, ואח״כ בנפרד קן שניה ללידה אחרת, או זו על לידה וזו על זיבה. כיון שהם קנים נפרדים שהתערבו, לעולם מחצה כשר ומחצה פסול. [ומאידך, כל קבוצה של קנים שהפרישה כאחת, אפילו על ב׳ שמות שונות, ולא פירשה אלו לזה ואלו לזה, נחשבים כולם קבוצה אחת, שחציין חטאת וחציין עולה, ויכול לעשות חציים למטה לחטאת, ובזה נקבע החצי השני לעולה, וכנ״ל]. **בין משתי נשים,** וכפי שמפרשת המשנה הבאה.

[ויש להדגיש שבכל המשניות בפרקין, מבואר דינו כמה יקריב לכתחילה. ולהלן בפ״ג מבואר הדין בדיעבד אם הקריב כולן, חציין למטה וחציין למעלה, או כולן למטה או למעלה, כמה מתוכן הוכשרו. וכדתנן (רפ״ג), בד״א בכהן נמלך. אבל בכהן שאינו נמלך וכו׳].

משנה ד

כיצד משם אחד; לידה ולידה, זיבה וזיבה, משם אחד. משני שמות; לידה וזיבה. כיצד שתי נשים, על זו לידה ועל זו לידה, על זו זיבה ועל זו זיבה, משם אחד. משני שמות, על זו לידה ועל זו זיבה. רבי יוסי אומר; שתי נשים שלקחו קניהן בערוב, או שנתנו דמי קניהם לכהן, לאיזה שירצה כהן יקריב חטאת, ולאיזה שירצה כהן יקריב עולה. בין משם אחד, בין משני שמות:

ממשיכה המשנה ומפרשת, **כיצד** אשה אחת **משם אחד,** הפרישה ב׳ קנים חובה, קן אחת שחייבת להביא על **לידה,** וכן השניה על **לידה** אחרת, או שתיהן על **זיבה וזיבה,** זהו שנקרא **משם אחד.** וכיצד **משני שמות,** כגון הפרישה ב׳ קנים חובה, קן אחת על **לידה** והשניה על **זיבה.**

כיצד מ**שתי נשים, על** אשה **זו** חובת קן של **לידה, ועל** אשה **זו לידה.** או **על זו** קן **זיבה ועל זו** קן **זיבה,** זהו **משם אחד.** וכיצד **משני שמות; על** אשה **זו** קן **לידה, ועל** אשה **זו** קן **זיבה.**

רבי יוסי אומר, שתי נשים שלקחו קניהן בעירוב, או שנתנו דמי קניהן לכהן שיקריב להן, **לאיזו** [פרידה] **שירצה כהן יקריב חטאת, ולאיזו** [פרידה] **שירצה כהן יקריב עולה.** רבי יוסי סובר ששתי נשים יכולות להפריש קנים יחד, ואם לא פירשו איזה לזו ואיזה לזו, הרי שנחשבים כל הקנים קבוצה אחת, שחציין חטאת וחציין עולה. [וממילא לא יקבע חצי השני מעצמו להיות לעולה, עד שישלים חצי מכולם לחטאת, או להיפך].

בין משם אחד בין משני שמות. היינו שיכול להיות שחלקן הופרשו עבור זיבה, וחלקן עבור לידה, ואעפ״כ נחשבות כולן קבוצה אחת, שחציין עולה וכו׳, כנ״ל.

וכוונת המשנה שלפי דברי רבי יוסי, באופן זה שלקחו ב׳ נשים קניהן בעירוב, יוכל הכהן להקריב את כל ב׳ הקנין של שתיהן, שהרי בדעתו הדבר תלוי איזה מקריב לזו ואיזה לזו, ולכן עד שיקריב כמנין כל החטאות לא יקבע לעולה כלל, [וכן איפכא], והו״ל הכל כדין קן אחת של חובה גדולה, שמקריב כולה, וכמובן.

עיקר חידושו של ר׳ יוסי שהכהן הוא המברר איזה קן שייך לזו ואיזה לזו. ובגמ׳ עירובין (ל״ו) מבואר דדיניה דרבי יוסי אינו תלוי בדין ברירה, שמתברר השתא למפרע איזה שלה ואיזה שלה, אלא שכך התנו הנשים ביניהן, שיהא תלוי בהכהן, ואיזה שיעשה לכל אחת יהיה שלה. [ע״ש בתוס׳].

פרק שני

משנה א

קן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר, או שפרח בין המתות, או שמת אחד מהן, יקח זוג לשני. פרח לבין הקריבות, פסול, ופוסל אחד כנגדו. שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו:

קן סתומה שלא פירש איזה לעולה ואיזה לחטאת, שכשיעשה פרידה ממנה לחטאת, וממילא יקבע השני לעולה, וכן להיפך. **שפרח ממנה גוזל** אחד **לאויר** העולם, **או שפרח לבין** [חטאות] **המתות,** [דאילו פרח לבין חטאות העומדות להקרבה, הרי יכול להקריבה יחד עמם, ותעלה לו לחטאת, והשני הנשאר אצלו יהא עולה (רש"י נזיר י"ב ע"א גליון)], **או שמת אחד מהן; יקח זוג לשני.** שזה שפרח לאויר העולם או מת, לא יקרב עוד, ולכן לא נקבע דין חבירו לא לעולה ולא לחטאת, ויכול להביא אחר מעלמא במקומו, ויקריב מהם אחד לחטאת ואחד לעולה.

[מה ששנינו כאן "יקח זוג לשניה", אין הכוונה שיהיו ב' הגוזלות יחד חיות, אלא אפילו אחר שכבר הוקרב אחד, אפשר לקחת זוג לשני, רק שיהיה מאותו מין. כמו ששנינו בכל המשניות כמה חטאות הקריב בכשרות, ומשלים העולות שנפסלו, וכן להיפך. אלא "יקח זוג לשניה" פירושו רק שיצרף לה אחר להשלמת חובתו, [וגם נכלל בזה שהשני שיקריב יהיה כמין שלה, אף שהלכה זו נזכרת במשנה רק אח"כ בספ"ב].

[תוס' בנזיר (י"ב ע"א ד"ה קן) כתבו דנקט סתומה, דבמפורשת היה צריך התנא להאריך איזו פרחה שיקח כמותה לזוג לנשארת. ובגירסת הגמ' שלפנינו (שם) איתא דאי במפורשת אין לו תקנה, ומפרש רש"י, דכיון שפרחה, ואין שניהם לפניו, אינו יודע להבחין איזו היא הנשארת, ואין לו תקנה להקרבה, דעולה נעשית למעלה וחטאת למטה. אבל תוס' בדבריו איירי בשיודע להבחין].

בסוגיא דנזיר (י"ב ע"א) שקו"ט אמאי לא יאסרו מעתה כל קנין בעלמא מדין כל קבוע, וע"ש בתוס', ואכמ"ל.

[המשנה ממשיכה לדון בגוזל שפרח מקן הסתומה לקן אחר]. אבל **פרח** אחד מקן הסתומה **לבין הקרבות** [לקן סתומה, שעומדת ליקרב חציה לעולה וחציה לחטאת], הרי הוא **פסול.** כלומר, הגוזל פסול, ולכן הקן שפרח אליה הגוזל ונתערב בה, יעשה רק כמנינו שלו עצמו, [היינו כל הקן, כעין שלמדנו בפרק הקודם (מ"ב) בחטאת שנתערבה בחובה, שמקריב כמנין שבחובה]. **ואילו הוא,** הגוזל השלישי [שהוא או אותו גוזל הסתום הפורח בעצמו, או בן הזוג שנשאר מהקן כנגדו] ישאר פסול, ולא יקריבוהו לא לעולה ולא לחטאת. דאם יעשה גם האחרון, כגון שיעשה ב' חטאות ועולה אחת, חיישינן שמא את ב' החטאות נטל מהקן עצמו, והרי הוא עושה ב' חטאות מקן אחד, שאין בו אלא עולה אחת וחטאת אחת.

והוא הדין אם פרח לכמה קנין סתומות, לעולם יעשה כמנין הקנין הסתומות שבה, חצי לעולה וחצי לחטאת, והאחד שפרח לכאן, או אחד אחר כנגדו, ישאר, ולא יעשה אותו חטאת, שמא זה הנותר,

מגוזלות הקן הוא, והרי כבר נעשו מגוזלות הקן מחצה החטאות שלו, [וזה הפורח, קרב לו למעלה בין העולות, ובמקומו נשאר גוזל זה מן הקן שהוקבע לעולה], ונמצא עושה יותר ממחצה חטאות מקן זו של הסתומות.

ופוסל אחד כנגדו. כלומר, שגוזל אחד שכנגדו שנשאר אצל הקנים של אשה הראשונה שפרש ממנה, ג״כ אי אפשר לעשותו לא לעולה ולא לחטאת, דעי״ז שיעשהו לעולה, הרי יקבע אותו גוזל הפורח לחטאת, ואז האשה השניה שפרח לקיניה ונתערב בהם, לא תוכל לעשות מכל קיניה עולה, רק החטאות שבהם, מחצה מקיניה, דאילו חצי השני של קיניה, היינו העולות, יפסל, שלא תוכל לעשות מהם עולה, שמא תפגע בפורח שהוא נקבע חטאת, ותעשהו למעלה, וכפי הדין ששנינו במשנה לעיל (פ״א מ״ב) דאם חטאת נתערב בחובה, אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. [וה״ה להיפך]. וכדי שלא לפסול כל עולות של השניה, לכן תיקנו ואמרו שהפורח פוסל גם את בן זוגו שכנגדו שלא יוכלו להקריבו, כדי שלא לקובעו לפורח כנ״ל. (תוס׳ יומא ס״ה ע״ב ד״ה ומשום).

שהגוזל הפורח פסול, ופוסל אחד כנגדו. המשנה נקטה בלשון זה, ׳אחד שכנגדו׳, דבאמת אין כאן גוזל מבורר שהוא הוא בן זוגו, דהכל קבוצה אחת סתומה שפרח ממנה, אלא שאם יעשה את גוזל האחרון שנשאר באותה קבוצה, לעולה, [היינו דלחשבון המחצה, יחשיב בכלל כל הגוזלות שלה, גם את הפורח, ומכולם יעשה חשבון מחצה לעולה, ויקריב גם האחרון הפרידה שכנגד הפורח, לעולה, עי״ז יקבע הפורח לחטאת. [אבל כל זמן שאינו מקריבו, אין נקבעות החטאות, וכמ״ש לעיל (פ״א מ״ב) שאין נקבע חצי החטאות עד שיעשה כל חצי העולות].

סיבה נוספת לחוש ולפסול אותו גוזל שנשאר כנגד הפורח, שלא לעשותו חטאת [למשל], דהנה כשהשניה, זו שפרח אליה, מקריבה את שלה, כגון העולות, הי׳ לנו לחוש לכאורה שמא פגעה בפורח, ועשאתו לעולה, וקבעה אצל הראשונה את בן זוגו לחטאת, ושוב הראשונה לא תוכל לעשות לעולה כלל, [אפילו אחד], שמא פוגעת בחטאת. אלא דליכא חשש כן, משום דאצל הראשונה כולם סתומות, ולא נקבע איזהו גוזל החטאת שכנגד הפורח אלא כשתגמור להקריב את כל מחצה החטאות, דרך משל, אם היו לה ד׳ גוזלות, ונשאר לה ג׳, אמרינן לה שפיר שתעשה אחד עולה ואחד חטאת, [וזה שכנגד הפורח ישאר], דממילא <u>אפי׳ אם הפורח נעשה חטאת</u> ע״י השניה, עדיין לא נקבע זה שכנגדו לעולה, עד לאחר שעשתה כל שאר החטאת שאצלה, ורק אז נקבעו מחצה הנותרים לעולה, ואז הרי מעתה היא שוב אינה עושה יותר חטאות, אלא עולות. אבל אם נתיר לה לעשות חטאת גם את זה שכנגד הפורח, הרי שיש לחוש שלוקחת אותו לחטאת לאחר שכבר נקבע לעולה על ידי השניה שהקריבה הפורח אליה לחטאת.

[ולכשתימצי לומר, טעם הראשון הנ״ל, הוא סיבה לאסור [את הראשונה] להקריב אותו גוזל שכנגד הפורח ׳לפני׳ שתקריב השניה, ומשום שתאסור אותה כנ״ל. וטעם השני, הוא סיבה לאסור אותה להקריבו

'לאחר' שכבר הקריבה השניה את הפורח, שמא נעשה עולה ע"י השניה, והיא מקריבה אותו חטאת (או איפכא) כמש"נ, ודו"ק. [א.ה. ואמנם יכולנו להתיר לראשונה להקריב גם זה שכנגד הפורח לחטאת, אם היינו אוסרים על השניה להקריב חטאות, מפני זה שנתערב בה שנקבע לעולה, אבל חכמים הבינו שאין להפסיד את השניה כל זה, וראוי יותר לאסור את הראשונה שפרח ממנה, שלא שמרה קיניה יפה, רק בגוזל שכנגד הפורח, ולא להפסיד השניה כל מחצה שלה, וק"ל].

משנה ב

כיצד, שתי נשים, לזו שתי קנים ולזו שתי קנים, פרח מזו לזו פוסל אחד בהליכתו. חזר, פוסל אחד בחזירתו. פרח וחזר, פרח וחזר, לא הפסיד כלום, שאפילו הן מעורבות אין פחות משתים:

כיצד, שתי נשים, אם היו **לזו שתי קנים ולזו שתי קנים,** כלומר, שלכל אחת מהם היו ד' גוזלות סתומות, אם **פרח** גוזל אחד **מזו לזו,** ונשארו אצל זו שפרח ממנה ג' גוזלות, ואצל זו שנתערב אצלה נעשו ה' גוזלות. **פוסל** קן **אחד בהליכתו,** בעלת הג', שפרח ממנה, נפסל לה קן אחד, [גוזל הפורח וזה שכנגדו], ואינה יכולה להקריב אלא קן אחת, אחד לעולה ואחד לחטאת, [שבזה עדיין לא נקבע הפורח לכלום, שעדיין לא נעשה אצלה חצי העולה כדי שיקבע הוא לחטאת, וגם לא חצי החטאת כדי שיקבע הוא לעולה], אבל אם תעשה גם את הגוזל השלישי שנשאר אצלה לעולה, הרי נעשה חצי מכל שלה לעולה, ועי"ז נקבע ממילא הפורח לחטאת [או איפכא] ויפסול את חצי חבירתה כנ"ל. וכיון שגם הגוזל הפורח בעצמו פסול, כפי ששנינו במשנה א', שהפורח הוא עצמו פסול, וגם פוסל אחד שכנגדו, נמצא שהראשונה בהליכתו ממנה נפסל לה קן שלם, הפורח עצמו והגוזל שכנגדו, ולא נשאר לה אלא קן אחד. [אבל השניה בעלת הה' מקריבה ב' קיניה, כפי ששנינו במשנה הקודמת שכשפרח אחד לבין הקריבות רק הוא עצמו פסול אבל אינו פוסל מהם].

חזר [גוזל אחד פרח מהשניה וחזר לראשונה שיצא ממנה, ונשארו לשניה ד' גוזלות, ואין ידוע לנו מי חזר, אם הפורח עצמו הוא שחזר ובא אצלה, או אחד אחר משל השני' פרח לכאן. **פוסל** קן **אחד** לשניה **בחזירתו,** גם השני' אינה יכולה לעשות מעתה אלא קן אחת, אחד לעולה ואחד לחטאת. וקן שני נפסל לה, כמו ששנינו במשנה דלעיל (מ"א) שהגוזל הפורח פסול ופוסל אחד כנגדו, שהרי אם תעשה דרך משל ב' לחטאת ואחד לעולה, [אם יהיו ב' החטאות משלה עצמה ולא מזה שפרח אצלה] נמצא שנעשו חצי מקיניה לחטאת, ונקבע הפורח ממנה לעולה, ויאסור את הראשונה מלהקריב שום חטאת, כנ"ל פ"א מ"ב. [וה"ה איפכא]. וכיון שגם הפורח ממנה פסול,

כנ״ל במשנה א׳ שהפורח פסול, מלבד מה שפוסל זה שכנגדו, נשאר לה רק קן אחד כשר. [דזה שפרח אליה כבר הי׳ פסול מתחילתו בפריחה ראשונה כשבא אלי׳ה].

[והראשונה שחזר ובא אצלה גוזל אחד מתוך הה׳ שאצל השניה, נשאר דינה כמו קודם חזרה, שאינה יכולה לעשות רק אחד לחטאת ואחד לעולה, דגוזל החוזר אינו מוסיף לה כלום, כיון שאין ידוע אם חזר אותו שפרח ממנה או אחד אחר מהשניה, ואם תעשה ג׳ גוזלות ב׳ לחטאת ואחד לעולה, דלמא ב׳ החטאות תיקח משל עצמה, והרי נעשו חצי מקיניה לחטאת, ועי״ז יקבע לעולה זה שפרח בתחילה ובא אל השניה, ולא תוכל השניה לעשות בשלה שום חטאת כנ״ל. שהפורח פסול כנ״ל. לכן הראשונה אינה יכולה לעשות רק חטאת ועולה אחת, כמו בתחילה כשפרח ממנה].

[ואין להקשות, איך יכולה זו הראשונה לעשות אפילו אחד מהם לעולה או לחטאת, דלמא פגעה באותו הפורח אליה ועושה אותו חטאת, וכיון שגם חבירתה עושה אחד מקנים של עצמה לחטאת, הרי נעשו חציים לחטאת, וממילא נקבעו שני גוזלות האחרים של השניה בעולה. זה לא איכפ״ל, שהרי אנו אומרים לשניה שלא תעשה רק אחד עולה ואחד חטאת א״כ ממ״נ - גם אם השניה עשתה את הפורח שלה לחטאת או לעולה - לא נעשה מקיניה יותר מב׳ לחטאת, ולא יותר מב׳ לעולה, והו״ל רק מחצה חטאת, או מחצה עולה. וכמש״נ כ״ז לעיל במשנה הקודמת ופשוט].

פרח וחזר, פרח וחזר, לא הפסיד כלום, כלומר דאפילו פרח שוב מזו לזו כמה פעמים בכל פעם גוזל אחר, לעולם לא תתמעט כל אחת מהם מקן אחד כשר, אחד לעולה ואחד לחטאת. והטעם, **שאפילו הן מעורבות, אין פחות משתים** משתי קנים]. היינו משום שאפילו נתערבו כל קנים של זו בשל חבירתה לגמרי, אמרינן לעיל (פ״א מ״ג) [כשמספר הקנים של שתיהן שוין], שיכולה לעשות כמנין מחצה מכולם, חציין עולה וחציין חטאת. [דבזה לא נעשה יותר ממחצה מאחת מהם לעולה או לחטאת]. וכיון שכל אחת מהם עושה רק אחד לעולה ואחד לחטאת, אין כאן בין שניהם רק כמחצה שלהם, והשאר פסולים. [ואה״נ יכולנו לומר שאחת מהן תעשה את כולם שלה והשניה לא תעשה כלום, אבל קבעו חכמים דלעולם פוסלים קן אחת לזו שפרח ממנה כנ״ל במשנה א׳].

משנה ג

לזו אחת, לזו שתים, לזו שלש, לזו ארבע, לזו חמש, לזו שש, לזו שבע. פרח מן הראשונה לשניה, לשלישית, לרביעית, לחמישית, לששית, לשביעית. חזר, פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. הראשונה והשניה, אין להם כלום. השלישית, יש לה אחת. הרביעית, יש לה שתים. החמישית, יש לה שלש. הששית, יש לה ארבע. השביעית, יש לה שש. פרח וחזר, פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. השלישית והרביעית, אין להם כלום. החמישית, יש לה אחת. הששית, יש לה שתים. השביעית יש לה חמש. פרח וחזר, פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. החמישית והששית, אין להם כלום. השביעית, יש לה ארבע. ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום. ואם פרח מבין המתות, לכולם, הרי כולם ימותו:

[המשנה מבארת הדין בגוזל הפורח באופן שאין מספר הקנין של הנשים שוין]. אם היתה **לאשה זו** קן **אחת,** ואילו **לזו** היו **שתים, ולזו** [אשה שלישית] **שלוש, לזו ארבע, לזו חמש, לזו שש לזו שבע. פרח** גוזל אחד **מן הראשונה** [בעלת קן אחת], **לשניה** [לבעלת ב׳ קנין]. וממנה פרח גוזל אחד **לשלישית,** [לבעלת ג׳ קנין, וממנה גוזל אחד] **לרביעית,** [וממנה] **לחמישית** [וממנה] **לשישית,** [וממנה] **לשביעית.** [ואח״כ] **חזר** [גוזל אחד מהשביעית לשישית, וממנה לחמישית, וכן הלאה]. **פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו.** כנ״ל שכל אחת כשפרח ממנה נפסל לה קן, שהוא עצמו שפרח ממנה פסול, וגם פוסל הגוזל שכנגדו, בן זוגו, שלא יקריבנו [שאם יקריבנו יקבע את הפורח לעולה או לחטאת, ויפסול מחצה הקנים שפרח אליהם] כנ״ל.

נמצא **הראשונה והשניה אין להם כלום,** הראשונה בעלת קן אחד בלבד, אין לה כלום מיד כשפרח ממנה, אפילו אם לא חזר כנ״ל. והשניה בעלת ב׳ קנים נפסל ממנה קן אחד בשעה שפרח ממנה לשלישית בהליכתו, וקן השני בשעה שפרח ממנה שוב בחזירתו לראשונה.

[התוס׳ (יומא ס״ה ע״ב ד״ה ומשום) הקשו דהכא בחזירתו מהשניה לראשונה למה יהא הדין דהפורח פוסל כנגדו, אצל בעלת ב׳ הקנים. והרי טעמא דהפורח פוסל כנגדו, לא שייך רק כשפרח לבין הקריבות, שיש אצל הקן שפרח לשם גוזלות כשרים שקרבין, דאז חיישינן שלא יקרב זה שכנגדו במקום שפרח משם לעולה, דעי״ז יקבע הוא לחטאת, ויפסול מהקן שפרח אליה כל העולות. וגם חיישינן שהפורח קרב במקום שפרח לשם לעולה, ונמצא נעשה יותר ממחצה לעולה כנ״ל (משנה א׳). אבל היכא דבלא״ה כל אלו שפרח אליהם פסולים, כמו הכא שפרח לבעלת הקן האחד שנפסל כבר, אמאי לא נתיר להקריב זה שכנגדו שאצל השניה. ותירצו שרבנן אסרו גם בכה״ג זה שכנגדו, גזירה אטו היכא שפרח לבין הקריבות].

[ולכאורה תיקשי מאי גרע הכא, מפרח לבין המתות, דאמרי׳ לעיל ריש פרקין, יקח זוג לשניה. ואין לומר שאני הכא דיש בין כולם נקרבות, דלמ״ד בסוף מתני׳ דאפי׳ אין לשישית

כלום מ״מ הפסידה השביעית בפריחה ממנה, מאי איכא למימר. וצ״ל דהכא לא חשיב מתות, כיון דאינם פסולות בעצם רק משום חשש שיקבע בן זוגו של הפורח, תדע, שהרי אם אח״כ יתערב עימו קן זאת שפרח ממנה, ויש בה קנים שקרבות, אמרי׳ יקריב מתוכם כמנין המועט שבשניהם, ונמצא שחוזר ונראה להקרבה, וא״כ בכה״ג גזרו, וק״ל].

השלישית בעלת ג׳ הקנים **יש לה אחת,** דנפסלו ממנה רק שתים אחת בהליכתו ממנה לרביעית, ואחת בחזירתו ממנה לשני׳, ונשאר לה רק קן אחת. **הרביעית** בעלת ד׳ הקנים, **יש לה שתים,** דנפסלו ממנה שתים אחת בהליכתו ממנה לחמישית, ואחת בחזירתו ממנה לשלישית, ונשאר לה רק שתי קנים. **החמישית,** בעלת חמש הקנים **יש לה שלוש,** דנפסלו ממנה שתים אחת בהליכתו ממנה לשישית, ואחת בחזירתו ממנה לרביעית, ונשאר לה רק שלוש קנים. **השישית** בעלת שש הקנים, **יש לה ארבע,** דנפסלו ממנה שתים אחת בהליכתו ממנה לשביעית, ואחת בחזירתו ממנה לחמישית, ונשאר לה רק ארבע קנים. **השביעית יש לה שש** דממנה לא פרח בהליכתו, שהיא אחרונה, רק בחזירתו, ואין נפסל ממנה רק אחת.

פרח שנית, גוזל אחר מזו לזו ומזו לזו, עד השביעית **וחזר** מהשביעית לראשונה, **פוסל** עוד **אחד בהליכתו ואחד בחזירתו.** נמצא, **השלישית** שנשאר לה אחד קודם פריחה זו, **והרביעית** שנשאר לה רק שתים קודם פריחה זו, ועכשיו בפריחה זו נפסלו גם שתים הנותרים **אין להם כלום.** **החמישית** שנשאר לה שלוש קודם פריחה זו **יש לה** מעתה **אחת. השישית** שנשאר לה ארבע קודם פריחה זו **יש לה שתים, השביעית** שנשאר לה שש קודם פריחה זו, וממנה לא פרח בהליכתו רק בחזירתו, ונפסל לה קן אחד נוסף בחזירתו השנית, **יש לה חמש.**

פרח וחזר שוב בשלישית, **פוסל** עוד **אחד בהליכתו ואחד בחזירתו.** נמצא **החמישית** שנשאר לה רק אחד קודם פריחה זו, **והשישית** שנשאר לה רק שתים קודם פריחה זו **אין להם כלום. השביעית** שנשאר לה חמש קודם פריחה זו, והפריחה ממנה היא רק בחזירתו, ונפסל לה רק עוד קן אחד **יש לה ארבע.**

ויש אומרים, השביעית לא הפסידה כלום. בפריחה זו האחרונה, שהטעם שהפורח פוסל כנגדו, לא שייך אצלה כיון שפרח ממנה לשישית שאין לה כלום, וכנ״ל שגם השניה בעלת ב׳ קנים, כשחזר ממנה ובא לראשונה, לא הי׳ טעם לפסול, שאין לראשונה כלום, אלא דגזרינן אטו פריחות אחרות, והכא שלכולם אין כלום, לדעת הי״א, לא גזרו. [ומה שהפורח ממנה פסול אי״ז הפסד לה, שהרי הפורח בא אצלה ממקום אחר, ונוסף על חמש הקנים שהיו לה, וגם עכשיו שיצא ממנה נשאר לה חמש קנים כמקודם]. ומעיקר הדין היה אפשר להכשיר לה בפריחה זו גם את יתר הקנים שנפסלו לה קודם, משום דעכשיו שאינה מפסדת כלום תוכל להקריבם, אבל מאחר שגזרו לפסול לה אותם קודם, לא רצו חכמים להכשירם, משום גזירה, והשאירו אותם בפסולם.

ואם פרח מבין המתות ובא **לכולם**, היינו שפרח מבין חטאות המתות דתנן רפ״ח דזבחים, וכן אם פרח מבין חטאת ועולה שנתערבו דשנינו לעיל (פ״א מ״א) שימותו. **הרי כולם ימותו**, דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי ואוסרים את כולם.

[בפי׳ רע״ב בתחילת המשנה (ד״ה פרח וחזר) וכ״ה בפי׳ התפאר״י, פירשו דה״ה אם פרח מבין קנים של הראשונה או השניה, לאחר שנפסלו בה כולם, הוי בכלל דין זה דפרח מבין המתות לכולם, דכולם ימותו. וצ״ע, דא״כ גם כשפרח מקן שלא נפסלה כולה, כיון שחיישינן שהפסול - שדינו למות - הוא שפרח, יפסול כולם, אלא ודאי דזה לא הוי בכלל הדין של פרח מבין המתות, כיון שהפסול שביניהם, היינו הפורח או שכנגדו, אין בו פסול בעצמו שאסור להקריבו, רק מחשש שיהא יותר ממנין החטאות, או שיקבע את שכנגדו, אין פוסל את כולם, ולא יגרע דינו השתא מכשהי׳ בתערובת שפרח ממנה, שלא אסר אותה כולה, ולעיל בתחילת המשנה הוכחנו שאין לגוזל הפסול דין ׳מתות׳ ע״ש, וצ״ע]

משנה ד

קן **סתומה** וקן **מפורשת**, **פרח מן הסתומה למפורשת**, יקח זוג **לשני**. **חזר או שפרח מן המפורשת ראשון**, **הרי כולן ימותו**:

היו **קן סתומה** שלא פורש בה איזה לחטאת ואיזה לעולה. **וקן מפורשת**, שפירש בה זו לחטאת וזה לעולה, ואינו יודע איזה מהן עולה ואיזה חטאת, **פרח** גוזל אחד **מן הסתומה למפורשת**, **יקח זוג לשני**. כפי ששנינו בריש פרק זה דקן סתומה שפרח ממנה גוזל לאויר או מת, יקח זוג לשני. [וכשיקריב בן זוגו של הפורח מהקן, אע״פ שיקבע הפורח לעולה או לחטאת, לא איכפ״ל, דהמפורשת בלא״ה אינה יכולה להקריב כיון שנתערבו קרבנותיה ואין ידוע איזה עולתה ואיזה חטאתה].

חזר ופרח גוזל אחד מהמפורשת לסתומה **או שפרח מן המפורשת ראשון**, היינו שתחילת הפריחה היתה מהמפורשת לסתומה, **הרי כולן ימותו**. כמו ששנינו לעיל (פ״א מ״ב) דחטאת שנתערבה בעולה, ועולה בחטאת, אפילו אחד בריבוא, ימותו כולם.

משנה ה

חטאת מיכן ועולה מיכן, וסתומה באמצע; פרח מן האמצע לצדדין, אחד הלך ואחד הלך, לא הפסיד כלום, אלא יאמר, זה שהלך אצל חטאת, חטאת. וזה שהלך אצל עולות, עולה. חזר לאמצע, האמצעיים ימותו. אלו יקרבו חטאות, ואלו יקרבו עולות. חזר או שפרח מן האמצע לצדדין, הרי כולן ימותו. אין מביאין תורין כנגד בני יונה, ולא בני יונה כנגד תורין. כיצד, האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה בן יונה, תכפול ותביא עולתה תור. עולתה תור וחטאתה בן יונה, תכפול ותביא עולתה בן יונה. בן עזאי אומר, הולכין אחר הראשון. האשה שהביאה חטאתה ומתה, יביאו היורשין עולתה. עולתה ומתה, לא יביאו היורשין חטאתה:

קן **חטאת** מונחת **מכאן** בצד זה, וקן **עולה מכאן** בצד השני, וקן **סתומה** מונחת **באמצע** ביניהם, **פרח מן האמצע** מקן הסתומה, **לצדדין, אחד** מן הגוזלות שבקן הסתומה פרח **הילך** לצד החטאות, **ואחד הילך** לצד העולות, **לא הפסיד כלום, אלא יאמר, זה** מהסתומה **שהלך אצל חטאות,** יהא **חטאת. וזה שהלך אצל עולות,** יהא **עולה.**

חזר מן הצדדים **לאמצע, האמצעיים ימותו.** דחיישינן שבאו מן הצדדים החטאת המפורשת, והעולה המפורשת, ונתערבו באמצע, ודינם כמו ששנינו לעיל (פ״א מ״ב) דחטאת שנתערבה בעולה, ועולה בחטאת, אפילו אחד בריבוא, ימותו כולם. אבל הצדדיים נשארו כדינם **אלו יקרבו חטאות, ואלו יקרבו עולות. חזר** [או שפרח - ל״ג] ופרח שנית **מן האמצע לצדדין,** השתא חיישינן שמא פרח מן האמצע אותו גוזל שפרח תחילה מן המפורשות לאמצע, וכשפרח לצד העולות חיישינן שהוא זה שפרח מתחילה מהחטאות לאמצע, וכן איפכא, לכן **הרי כולן ימותו.**

אין מביאין תורין כנגד בני יונה היינו בקן אחד אין להביא אחד הגוזלות תור והשני בן יונה **ולא בני יונה כנגד תורין.** אלא או יביא שתיהן תורין או שניהם בני יונה.

[תורין הם מין של יונים שונה, ושתיהן מצויות ביישובינו ומקננות בבתים, ושתיהן נקראות בלשון בנ״א ״יונים״, ורגילים לקיים בהן שילוח הקן, אלא שהתורים הם מין דק יותר, ובגוון חום, ואילו היונים הם מלאות יותר, ובגוון אפרורי ומעורב עוד גוונים אחרים קצת. קיי״ל שהתורים כשרים להקרבה דוקא גדולים, והיונים דוקא הגוזלים הקטנים, כמו שכתוב (פר׳ תזריע, ומצורע), ״שתי ׳תורים׳ או שני ׳בני יונה׳״, ו׳בן׳ משמע קטן].

כיצד, האשה שהביאה חטאתה תור, ועולתה בן יונה, שבשעת לקיחה והפרשה פירשה על התור שהוא לחטאת ועל הבן יונה שהוא לעולה, אינה יוצאת ידי חובתה אלא אם כן **תכפול ותביא עולתה תור.** וכן להיפך, אם הביאה **עולתה תור וחטאתה בן יונה, תכפול ותביא עולתה בן יונה.** היינו דלעולם כופלת ומביאה העולה דוקא, ומביאה אותה מאותו המין

של החטאת, דהחטאת עיקר. **בן עזאי אומר, הולכין אחר הראשון.** ואם הפרישה תחילה העולה, תכפול ותביא חטאת ממין העולה. [והחטאת הראשונה תמות], דההפרשה הראשונה קבעה את מין נדרה.

האשה שהביאה חטאתה ומתה, יביאו היורשין עולתה, דעולה אפשר להביא במקומה. [ובקדושין (י״ג ע״ב) קאמר, דאם שעבודא לאו דאורייתא, איירי הכא שהפרישה גם העולה מחיים, אבל בלאו הכי היורשין פטורים]. הביאה **עולתה ומתה, לא יביאו היורשין חטאתה.** דחטאת אין היורשין מביאים במקומה, ואפילו הפרישתה מחיים, דהו״ל חטאת שמתו בעליה, שהיא מהחטאות המתות, ולמיתה אזלה.

פרק שלישי

משנה א

במה דברים אמורים, בכהן נמלך. אבל בכהן שאינו נמלך, אחת לזו ואחת לזו, שתים לזו ושתים לזו, שלש לזו ושלש לזו; עשה כולן למעלה, מחצה כשר ומחצה פסול. כולן למטן, מחצה כשר ומחצה פסול. חצים למעלה וחצים למטה, את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול, ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול:

המשנה באה כהמשך לדברי המשנה לעיל (פ״ק מ״ג), בשתי נשים שהביאו מספר קנים שוים ונתערבו זב״ז. ושם שנינו הדין לכתחילה, שיעשה כמנין אחת מהם, מחצה לחטאת ומחצה לעולה. שאם יעשה יותר, יש לחוש שכל אותם שיטול למעלה או למטה הם משל אחת, ועשה ממנה יותר ממחצה חטאות או עולות, ונמצא עושה עולה למטה, או איפכא.

ומבארת המשנה, **במה דברים אמורים, בכהן נמלך,** כלומר, דכל המדובר לעיל כששאל הכהן, כיצד עליו לעשות לכתחילה, דאמרינן ליה לעשות רק כמנין אחת מהם, ובכך אין ספק שמא עושה חטאת למעלה, או עולה למטה, וכנ״ל. **אבל בכהן שאינו נמלך,** והקריב את כולן, ואנו דנים כמה נעשו בכשרות. אזי, אם היו קנים של שתיהן שוות, קן **אחת לזו ואחת לזו** , או שהיו **שתים לזו ושתים לזו,** או **שלוש לזו ושלוש לזו,** כל שיש לשתיהן מספר שוה של קנים סתומות.

תוס׳ בזבחים (ס״ז ע״ב ד״ה בתרי) נקטו שבכל המשניות כאן לא איירי בשיש לכל אחת קבוצה אחת של קנים סתומות מעורבות, אלא כל אחת מהן הקדישה כל קן וקן בנפרד, וגם עומד כל קן וקן בפנ״ע ולא נתערבו, אלא שלא ידוע של מי כל קן, והכהן הקריב כולן למעלה ופסל כל החטאות, או כולן למטה ופסל כל העולות, או חצים למעלה וכו׳, היינו שלא הפריד את הקנים אחת למעלה ואחת למטה אלא חציין של הקנים הקריב כל הקן למעלה, וחציין למטה, ומאותם שנעשו למעלה נפסלו כל החטאות, ומאותם שנפסלו למטה נפסלו כל העולות, למעלה. [ולשיטתם הוצרכו (שם) לפרש המשנה הבאה באופן דחוק, ע״ש].

אם **עשה כולן למעלה** כדין עולת העוף, **מחצה כשר ומחצה פסול,** דכל העולות כשרות וכל החטאות פסולות. ואם עשה **כולן למטן** כדין חטאת, **מחצה כשר ומחצה פסול,** כל החטאות כשרות וכל העולות פסולות.

עשה **חצים למעלה וחצים למטה, את שלמעלה** [מתוך אלו שלמעלה], **מחצה כשר ומחצה פסול. ואת שלמטה** [ומתוך אלו שלמטה], ג״כ **מחצה כשר ומחצה פסול.** שהרי גם לכתחילה בששתיהן שוות אמרינן ליה שיעשה כמנין של אחת מהן, מחצה לחטאת ומחצה לעולה כנ״ל (פ״ק מ״ג). ועכשיו שלא נמלך והקריב את כולן מחצה למעלה ומחצה למטה, לכל היותר איכא למיחש שעשה את כל של זו למעלה, ואת כל של זו למטה, ואעפ״כ הוכשרו לזו כל עולותיה, ולזו כל חטאותיה. וכל שכן אם עשה כאן וכאן משל שתיהן, שכל מה שעשה לכל אחת עד מחצה למעלה לעולה, הוכשרו לה.

וכן מה שעשה לה עד מחצה למטה לחטאת, הוכשרו. [ועד שלא השלים למחצה של כל אחת למטה לחטאת, או למעלה לעולה, לא הוקבעו הנותרים שלה לא לחטאת ולא לעולה]. ומאידך גיסא, יותר ממחצה אי אפשר להכשיר, דלעולם יש לחוש שמא עשה למעלה את כל הקנים של אחת, ולמטה את כל הקנים של חבירתה, ונמצא לזו כל החטאות כשרות, וכל העולות פסולות. ולזו כל העולות כשרות וכל החטאות פסולות. [ויביאו שוב מחצה חובתם, חציין לחטאת וחציין לעולה, ויתנו ביניהן שיעלו להשלים לכל אחת מהן מה שהוקרב לה בפסול, וק״ל].

משנה ב

אחת לזו ושתים לזו, ושלש לזו, ועשר לזו, ומאה לזו; עשה כולן למעלה, מחצה כשר ומחצה פסול. כולן למטן, מחצה כשר ומחצה פסול. חצין למעלן וחצין למטן, המרובה כשר. זה הכלל, כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקנין ולא יהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן, מחצה כשר ומחצה פסול. כל מקום שאין אתה יכול לחלוק את הקנין, עד שיהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן, המרובה כשר:

משנה זו באה ג״כ כהמשך לדברי המשנה לעיל (פ״ק מ״ג) שם שנינו בסיפא, בשתי נשים שהביאו מספר קנים שאינם שוים ונתערבו זב״ז, דלכתחילה יעשה כמנין המועטת שבהם. ומבארת המשנה שכל זה כשנמלך הכהן כיצד עליו לעשות לכתחילה, אבל כשהכהן לא נמלך, והקריב את כולן, כגון אם הי׳ קן **אחת לאשה זו, ושתים לזו, ושלוש לזו** אשה שלישית, **ועשר לזו, ומאה לזו**, הדין כדלהלן, אם **עשה כולן למעלה** כמעשה עולת העוף, **מחצה כשר** [היינו כל העולות], **ומחצה פסול** [כל החטאות]. וכן אם עשה **כולן למטן** כמעשה חטאת, **מחצה כשר** [כל החטאות] **ומחצה פסול** [כל העולות].

אבל אם עשה **חצים למעלה וחצים למטה,** אזי לעולם כמנין קן **המרובה כשר,** מחצה עולות ומחצה חטאות. דלכל היותר נפסלו כמנין המועטת, כגון לזו שלוש קנים ולזו ארבע, דמחצה של שניהם הוא ז׳ פרידות, והקריב ז׳ למעלה וז׳ למטה, אפילו אם אירע שהקריב את כל המועטת למעלה, ג׳ גוזלות הראשונות שלה נעשו עולות כשרות, וג׳ האחרונות נקבעו חטאת, ונפסלו כשהקריבן שם למעלה. והשביעי שהקריב למעלה היה בהכרח מן המרובה, ונעשה עולה כשרה, ואח״כ כשהמשיך והקריב שאר המרובה למטה, חצי הראשון של המרובה, היינו ד׳ גוזלות שלה, נעשו חטאות כשרות, [דלא הוקבע בה עדיין איזה לחטאת ואיזה לעולה] והשאר, ג׳ העולות [שנדחו מלמעלה ע״י חטאות המועטת שנעשו שם בפסול] נפסלו. נמצא מבין כולם ח׳ כשרים, ד׳ מלמעלה וד׳ מלמטה, וזהו ששנינו [כמנין] המרובה כשר.

וסיבת זה הכלל היא כנ״ל, שלכל היותר חצי השני של המועטת נפסל כשנעשה כולו למעלה [או למטה], וגם דחה כנגדו מן המרובה מליקרב במקומו בכשרות, לכן נפסלו גם מהמרובה כמנין חצי מהמועט, ובין הכל יש כאן פסולין כמנין כל המועט. וכן הדבר גם כשיש ג׳ נשים, לזו ב׳ לזו ג׳ ולזו י׳, כיון שכל הגוזלות של בעלת ב׳ ובעלת ג׳ יש להם מקום ליקרב כולם בהמחצה שלמעלה, שהרי הם בכללן אינם יותר ממחצה מן הכל, שהרי בעלת העשרה היא יותר משתיהן גם יחד, א״כ לכל היותר נפסל כמנין חצים שנעשו למעלה, וגם כנגד אלו הפסולין נפסלו מבעלת העשרה שנדחו ממקומם וירדו למטה.

זה הכלל; כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקנין כולן למחצה, [חצים למעלה וחצים למטה], **ולא יהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן,** כלומר, כשיש באפשרותך לתת את של כל אשה ואשה בחלק אחד של המזבח, ואין לך הכרח לומר שאחת מהם הוקרבו חלק מקיניה גם בחלקו השני של המזבח, [כגון שאחת בעלת ג׳ ואחת בעלת ד׳ ואחת בעלת ז׳, דבעלת ג׳ וד׳ יכולים לעשות כולם למעלה, ובעלת ז׳ למטה], הדין: **מחצה כשר ומחצה פסול,** אזי נפסלו חצי מכולן, משום דחיישינן דכך נעשה שהוקרבו קיני כל אחת מהם באותו צד, ונמצא כל אחת חציה הראשון כשר, שנעשה בכשרות, וחציה השני נפסל משום שנעשה באותו צד של חציה הראשון, ושלא במקומו.

אבל; **כל מקום שאין אתה יכול לחלוק הקנין עד שיהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן,** כלומר, אם אין החלוקה יכולה להיות באופן זה, אלא אחת מהן על כרחך חלק משלה נעשה למעלה וחלק למטה, כגון שביחד אינם מספר קנים זוגיי, דקן אחד ודאי יתחלק חציו למטה, או כל מקום שהקבוצה המרובה יתרה על שתי המועטות גם יחד, [כגון שאחת בעלת ב׳ אחת בעלת ג׳ ואחת בעלת ו׳], שנמצאית המרובה יותר ממחצה בין כולם, ואי אפשר שתיעשה כולה בחצי שלמעלה או שלמטה, אזי לא יתכן שנפסלו מחצה של כל הקנים, אלא לעולם כמנין **המרובה כשר**. דכל מה שנעשה ממנו בחלק השני של המזבח נעשה בכשרות. וה״ה היכא שאין במרובה כל כך. כגון שבמועט יש ד׳ קנים ובמרובה ו׳, שהם בין הכל כ׳ גוזלות, וחצים י׳, דחיישינן שעשה כל המועט למעלה, וגם ב׳ מן המרובה. ולמטה השלים מן המרובה, וכיון שעשה כל שאר י׳ מן המרובה למטה, נמצא שנפסלו עוד ד׳ מן המרובה, ובין הכל יש כאן ד׳ פסולים מן המרובה, מלבד ד׳ הפסולים של המועט. כלומר נפסלו כמנין המועט (ח׳) והיינו דתני ׳[כמנין] המרובה כשר׳.

וסיבת זה הכלל שנפסל כמנין המועט כנ״ל, דלכל היותר איכא למיחש שכל המיעוט נעשה למעלה ונפסל חציו, וגם נפסל כנגדו מהמרובה שנעשה למטה במקומו, [או איפכא], כנ״ל. אבל הא ליכא למיחש שכל קנים של המרובה עשה למעלה, ונפסל חצי מהמרובה וכו׳, שהרי לא הקריב בכל צד של המזבח אלא חצי מכולן גם יחד, דהיינו

כמנין חצי המרובה וחצי המועט, וא״כ חלק מחצי המרובה [זה היתר על חצי המועט] בודאי הקריב למטה ונעשה חטאת כשרה, ונמצא שגם באופן זה הקריב רק את המועט בצד אחד, ולא את המרובה.

ולכאורה הרי יש אופן דכשר יותר ממנין הקבוצה המרובה, כגון אם אחת בעלת ה׳, וכן השניה ה׳, והמרובה בעלת ז׳, דחציים י״ז, וכולן ל״ד, דלכל היותר יפסלו מבין כולן י״ד, וכל כ׳ היתרים כשרות. [ולא משמע שהמשנה רצ״ל דלכל הפחות ישנם כשרים כמנין המרובה שבהם, ואה״נ משכח״ל דכשרים יותר]. ושו״ר בתפאר״י שתירץ, שאת כל המועטות יחד אנו רואים לעולם כקבוצה אחת כנגד המרובה, והן הן המרובות עליה, וכל זה בכלל מה ששנינו שכשר כמנין המרובה, [ונר׳ הטעם שלא שנינו כאן ׳כמנין׳ המרובה, כמו בשאר מקומות דחולקין ביניהם, דדומיא דרישא נקט ׳מחצה כשר ומחצה פסול׳ דלא שייך לשון מנין], ודו״ק.

ובפי׳ הרא״ש כתב לפרש כלל זה, באופן שישנם רק ב׳ נשים, והכלל פשוט לפ״ז שאם אינם שוות, אלא קבוצה אחת גדולה מחבירתה, כיון שלא יתכן שנעשו כל קיניה בצד אחד, ממילא מלבד חציה שהוכשר במקומו, [שלא היה בקטנה כ״כ כדי לדחותו], הוכשרו ממנה גם כל אותם שנעשו בחלק האחר של המזבח, ולכן כשר כמנין הגדולה, וכנ״ל.

משנה ג

חטאת לזו ועולה לזו, עשה כולן למעלן, מחצה כשר ומחצה פסול. כולן למטן, מחצה כשר ומחצה פסול. חצין למעלן וחצין למטן, שתיהן פסולות, שאני אומר חטאת קריבה למעלן ועולה למטן:

[משנה זו באה כהמשך לדברי המשנה לעיל (פ״ק מ״ב) שם שנינו ׳חטאת שנתערבה בעולה, ועולה בחטאת, אפי׳ אחד בריבוא, ימותו כולם׳. ומבארת המשנה כאן, במה דברים אמורים התם בפ״ק, בכהן שנמלך, הדין לכתחילה שימותו כולם. אבל הכא [בכל פירקין דאיירי בדיעבד, שלא נמלך, והקריב הכל], אזי אם היתה **חטאת לזו, ועולה לזו,** [והביאום לכהן, ונתערבו]. אם **עשה כולן למעלן, מחצה כשר** [העולה], **ומחצה פסול** [החטאת]**. כולן למטן, מחצה כשר** [החטאת]**, ומחצה פסול** [העולה]**,** מכיון שדין העולה למעלה, והחטאת למטה.

[בזבחים (ע״ג ע״ב) איתא דמתניתין קאי כמ״ד בע״ח אינם נדחים, דא״כ כיון שנפסלו מלהקריבן לכתחילה, נדחו, ונפסלו].

ואם עשה **חצין למעלן וחצין למטן, שתיהן פסול,** משום **שאני אומר** [שמא] **החטאת קריבה למעלן, והעולה למטן,** שהרי לא ידע איזה מחצה עשה למעלה ואיזה למטה, ואנו תולין מספק שעשה כולם להיפך מדינם, ונפסלו כולם.

משנה ד

חטאת ועולה, וסתומה, ומפורשת, עשה כולן למעלן, מחצה כשר ומחצה פסול. כולן למטה, מחצה כשר ומחצה פסול. חצין למעלן וחצין למטן, אין כשר אלא סתומה, והיא מתחלקת ביניהן:

נתערבו ג׳ קנים שלקחו ב׳ נשים בשותפות. פרידה אחת היתה **חטאת,** שאחת מהן היתה חייבת חטאת העוף, [כגון שעולתה כבר קרבה כדינה, או יולדת עשירה שמביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת]. **ועולה,** פרידה אחת היתה של השניה שהיתה חייבת עולה [כגון עולת נדבה (רש״י פר׳ ויקרא פ״א ט״ו)], ואלו הפרידות היו מפורשות, כלומר זו הקדישה פרידה לחטאתה, וזו לעולתה. **וסתומה, ומפורשת,** מלבד זאת הביאה כל אחת מהם קן לחובתה. ואחת מהן הביאה קן סתומה לחובתה, כלומר שלא פירשה [בשעת לקיחה] איזו לעולה ואיזו לחטאת, והשניה הביאה קן מפורשת, כלומר שפירשה [בשעת לקיחה] זו לעולה וזו לחטאת. נמצא שכל אחת מהן הביאה ג׳ פרידות, קן שלימה ופרידה, ומשתיהן יחד יש לפנינו ג׳ חטאות וג׳ עולות.

[והראב״ד גרס ״חטאת ועולה, סתומה [לא ׳וסתומה׳] ומפורשת״. ולפי גירסתו אין כאן אלא ב׳ קנים אחת סתומה ואחת מפורשת. וכוונת המשנה שהיתה כל אחת חייבת **חטאת ועולה,** זו הביאה קן **סתומה**, וזו קן **מפורשת**. (ובאמת בתוס׳ זבחים ס״ז ע״ב ד״ה חטאת, הוקשה לו על גירסתינו, דאין התנא מרויח כלום במה שמוסיף שיש כאן גם עולה וחטאת נפרדים)].

אם **עשה** הכהן **כולן** [כל ו׳ הגוזלות] **למעלן,** אזי הדין, **מחצה** מהן **כשר,** [הם ג׳ העולות שקרבו למעלה כדינם], **ומחצה פסול,** [הם ג׳ החטאות שדינם ליקרב למטה]. וכן להיפך, אם עשאן **כולן למטן,** אזי הדין **מחצה כשר** [ג׳ החטאות], **ומחצה פסול,** [ג׳ העולות]. דבין כולן יש מחצה [ג׳] חטאות שדינם למטה, ומחצה [ג׳] עולות שדינם למעלה, וכשעשה כולן למטה או כולן למטה, נפסל כל אותו המחצה שנעשה שלא במקומו.

חצין [ג׳ מהן] **למעלן, וחצין** [ג׳ מהן] **למטן, אין כשר אלא** כמנין **סתומה,** דד׳ פרידות המפורשות, היינו ב׳ חטאות וב׳ עולות, חיישינן להחמיר שמא נעשו כל אחת שלא במקומה, העולות למטה והחטאות למעלה, כפי ששנינו במשנה הקודמת. ורק הקן הסתומה כשרה, שהפרידה הראשונה שנעשית ממנה באיזה צד של המזבח, הוכשרה, וקבעה את השניה ליקרב בצד השני, כגון אם תחלה עשה את הראשונה למעלה, נקבעה היא לעולה, וקבעה את השניה לחטאת. וכשעשאה לשניה למטה הוכשרה גם היא.

ולכאורה, הלא יש לנו לחוש שהשניה של הסתומה גם היא נעשית למעלה, וא״כ נפסלה החטאת שלה. והתשובה לזה, שאם אכן נעשה כך ונפסלה החטאת של הסתומה, על כרחך שבמקומה נעשית אחת החטאות המפורשות למטה, דהרי עשה למעלה רק ג׳ ולא ׳נשאר מקום׳ לזו למעלה בכה״ג, דכיון שעשה ב׳ גוזלות הסתומה למעלה, נשאר מקום למעלה רק לחטאת אחת מהמפורשות שתפסל שם, ועל כרחך החטאת המפורשת השני׳ נעשית למטה. וא״כ סוף סוף בין כולם נשאר חטאת אחת ועולה אחת, וכוונת המשנה ׳אין כשר אלא סתומה׳ היינו כמנין הסתומה. וזהו ששנינו, **והיא מתחלקת ביניהם**, דאמנם בעלת הסתומה גוזל הראשון שלה הוכשר ממה נפשך, אם למטה, חטאת, ואם למעלה, עולה, אבל אינה יודעת באיזו יצאה, ומספק צריכה להביא גם עולה וגם חטאת. וכן בעלת המפורשת צריכה להביא שניהם מספק. לכן, יתנו זו עם זו, ויתחלקו ביניהם.

[וכן לפי גירסת הראב״ד שאין כאן רק סתומה ומפורשת, אם נעשית כל הסתומה למעלה, ממילא כל המפורשת נעשית למטה, ונפסלה רק עולת המפורשת, אבל חטאתה כשרה, ויתנו ויתחלקו ביניהם].

[ונר׳ הא דקאמר הכא להדיא ״והיא מתחלקת ביניהם״, אע״פ שדין זה שצריכות להתנות ולחלק ביניהן, שייך בכמה משניות דלעיל כנ״ל שם. משום דהכא יש חילוק בין בעלת הסתומה לבעלת המפורשת, דלבעלת הסתומה יש ודאי אחד כשר, והספק הוא רק על השני, אלא שאינה יודעת איזהו שנפסל, ואילו בקן המפורשת יש לחוש ששניהם נפסלו כנ״ל, וכשמביאות הקרבן להשלים חובתן מביאות אחד לעולה ואחד לחטאת ומתנות ביניהם שאפשר ששניהם יעלו לבעלת המפורשת, או אחת מהן לבעלת הסתומה. ומ״מ משמע ששתיהן ישלמו בשוה, דהרי בעלת הסתומה ג״כ צריכה להביא שתיהן, מספק, שאינה יודעת אם נפסלה חטאתה או עולתה, ודו״ק].

שיטת רש״י

<u>רש״י בזבחים (דף ס״ז ע״ב ד״ה חציין)</u> פירש [משנה זו ומשניות הבאות] דאירי כגון שהכיר הכהן כל זוג בפנ״ע, והקריב ב׳ גוזלות הסתומה אחת למעלה ואחת למטה. וא״כ הוכשרה בודאי כל קן הסתומה, [ורק המפורשת שאינו יודע איזו העולה ואיזו החטאת נפסלו]. ולשיטתו, מתפרש לשון המשנה ׳אין כשר אלא סתומה׳ כפשוטו דודאי קן הסתומה היא הכשרה. והא דקאמר ׳והיא מתחלקת ביניהם׳, היינו משום דלקחו שתיהן את כולן בשותפות, ואין ידוע מי בעלת הסתומה, ומי בעלת המפורשת, ולכך יתנו ויתחלקו ביניהם.

***

משנה ה

חטאת שנתערבה בחובה, אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה. חובה שנים בחטאת, מחצה כשר ומחצה פסול. וחטאת שנים בחובה, המנין שבחובה כשר. וכן עולה שנתערבה בחובה, אין כשר אלא מנין עולות שבחובה. חובה שנים בעולה, מחצה כשר ומחצה פסול. עולה שנים בחובה, המנין שבחובה כשר:

"חטאת שנתערבה בחובה, אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה". לעיל בפ"ק (מ"ב) שנינו האי לישנא, אלא דשם איירי בכהן שנמלך מה יקריב, וקמ"ל שלא יקריב עולות כלל, וחטאות יקריב כמנין חטאות שבחובה בלבד. אבל הכא איירי כל פירקין בדיעבד, כשלא נמלך והקריב כולם, חציין למטה וחציין למעלה, וקמ"ל דבכה"ג נמי אין כשר אלא מנין חטאות שבחובה.

והנה שם שנינו דדין זה הוא בג' אופנים, "בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת, בין שהנדבה מרובה וחובה מועטת, בין ששתיהן שוות". היינו א) בשוין, ב) כשהחובה מרובה, ג) כשהחובה מועטת. בשלשת האופנים אין כשר להקריב לכתחילה אלא כמנין חטאות שבחובה, [וכן בעולה שנתערבה], אמנם כאן שהקריב כולן, הדין משתנה מזה לזה, כפי שהולכת המשנה ומבארת.

[אופן הראשון], **חטאת שנתערבה בחובה** [בקן סתומה], **פי' שוה בשוה**, [כגון שהיו ב' פרידות חטאות, וקן של חובה, דהכל יחד הם ד' פרידות], **אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה**, [ב' פרידות]. משום דלכל היותר יש לחוש שמא [ב'] החטאות עשה למעלה, וכנגדן עשה למטה כל קן הסתומה, וא"כ לכל הפחות הוכשרו חטאות קן החובה. [ומאי דנקט 'מנין' חטאות שבחובה, דאפשר שב' החטאות הכשרות שהוקרבו למטה הן מהחטאות המפורשות, ובעלת החטאות נתכפרה, וצריכות להתנות ביניהם].

וסיבת כלל זה פשוט, דיש לחוש שעשה כל החצי שלמעלה מהחטאות המפורשות, [שהרי היו המפורשות כמנין הסתומה, והוו חצי מהכל, וא"כ בכה"ג הקריב כל הסתומה למטה, ונפסלו כל העולות שבה, ורק חטאותיה הוכשרו.

ואמנם יתכן גם שהחטאות המפורשות עשה רובן למטה, וממילא מחטאות הסתומה עשה גם למעלה ונפסלו, אבל בכה"ג הרי הוכשרו אותם החטאות המפורשות שעשה למטה, והם מתווספים למנין החטאות הכשרות, ושפיר שנינו שלכל הפחות 'כמנין' החטאות שבחובה לעולם כשר.

[ונראה הא דלעיל במשנה ב' קאמר בקיצור "המרובה כשר" ולא קאמר 'מנין' המרובה כשר, וכן במשנה ד' דקאמר "אין כשר אלא סתומה", ולא קאמר 'מנין' הסתומה כשר, משום דהתם דאיירי במנין כל הקן, אי"צ, ודוקא הכא דאיירי רק במנין החטאות של החובה, הוצרך לומר מנין, דאל"כ איכא למיטעי שמדבר על החטאות שלה עצמה, וק"ל].

[אופן השני], היתה **חובה פי שנים בחטאת**, [שהחובה מרובה, ונקטה מתניתין בגוונא דהחובה היא פי שנים מהחטאת, כגון שנתערבו רק ב' חטאות בחובה שהיא ד' גוזלות], **מחצה כשר ומחצה פסול**. [כגון אם כולם יחד הם ו' גוזלות, החובה ד' וב' חטאות, והקריב ג' למעלה וג' למטה, ולכל היותר איכא למיחש שהקריב ב'

החטאות למעלה ונפסלו, וגם הקריב ג׳ מהחובה למטה, א״כ ב׳ הראשונות של החובה נעשו למטה לחטאת וכשרות, ורק השלישית דנקבעה לעולה ונעשית למטה נפסלה, והרביעית של החובה שנעשית בהכרח למעלה נעשית עולה, וא״כ יש כאן שלושה כשרות שני חטאות ועולה אחת, והוי מחצה מהכל].

<u>וסיבת כלל זה,</u> דהחטאת שהיא מחצה מהחובה, היא שליש מן הכל. ובכל חצי של המזבח (עליון או תחתון) צריך ליקרב מחצה מהכל. וכל מחצה הוא שליש ועוד חצי שליש. ולכן גם אם עשה כל חטאות החובה למעלה ונפסלו, עדיין נשאר חצי של שליש לסתומה למעלה בכשרות. וחטאות הסתומה הם ג״כ שליש מהכל שעשה אותם [או כנגדם מהחטאת] כולם בכשרות למטה, א״כ יש כאן לכה״פ שליש וחצי שליש בכשרות, דהיינו מחצה. [וכן לעולם כמה שיהיו חטאות מפורשות (כשהם פחות מהסתומה) צריך להפחית אותם מן המנין, והנשאר באותו חצי שנעשה למעלה הוא עולות מן הסתומה בכשרות, ועוד מחצה מהסתומה שנעשה למטה חטאת בכשרות].

ו[אופן השלישי], היתה **חטאת פי שנים בחובה,** שהחובה מועטת, ונקטה מתני׳ בגוונא דהחטאת היא פי שנים מהחובה, [כגון שנתערבו ד׳ חטאות בחובה שהיא ב׳ גוזלות בלבד], **המנין שבחובה כשר.** כגון בגוונא הנ״ל, כולם יחד הם ו׳ גוזלות, והקריב ג׳ למעלה וג׳ למטה, וא״כ לכל היותר איכא למיחש שהקריב ג׳ מהחטאות למעלה, אבל הרביעית ודאי הקריב למטה, וקן חובה הסתומה הקריב למטה, דהראשון שלה הוי חטאת כשרה, ורק השני שנקבע לעולה נפסל, וא״כ נשארו כאן ב׳ חטאות כשרים, וזהו ששנינו שהמנין שבחובה כשר, היינו כמנין כל החובה, ב׳ פרידות.

<u>וסיבת כלל זה,</u> דהחובה שהיא מחצה מהחטאת היא שליש מן הכל, והחטאות הם ב׳ שלישים מן הכל. ולכן גם אם עשה את כל החטאות למעלה, ונפסלו, היינו שליש ומחצה, נשאר חצי של שליש מהחטאות שנעשה למטה בכשרות, ואזי נשאר לסתומה השליש האחרון, בחצי ממנו הקריב חטאותיה בכשרות, ואח״כ הקריב עולתיה בפסלות, א״כ יש כאן חצי שליש מן המפורשת שנעשה בכשרות למטה, ועוד חצי שליש מן הסתומה שנעשה בכשרות למטה, דהו״ל שליש מן הכל, דהיינו כמנין שבחובה. [וכן לעולם כמה שיהיו החטאות יתירות על מחצה בהכרח שנעשו למטה, והם כשירות, והנשאר באותו צד שנעשית בו הסתומה, יש לחלקו לב׳, דחציו הראשון נעשה בכשרות, וביחד ידוע כמה כשרים].

[או בנוסח אחר, דחצי שליש האחרון שנעשה למעלה לחטאת ונפסל, הי׳ ראוי ליקרב שם עולות הסתומה, [שהסתומה חצי מן המפורשת, ולאחר שהוקרב כבר שליש במקום העולות של המפורשת, בא מקום הסתומה, וא״כ מלבד שחצי שליש זה הוא ג״כ פסול, גם פסל כנגדו, והו״ל יחד שליש נוסף בפסלות, מלבד שליש הראשון שנעשה משלו למעלה בפסלות, א״כ הו״ל בין הכל ב׳ שלישים פסולים, ולא נשאר אלא שליש אחד בכשרות, חצי שליש משל המפורשות שנעשה למטה, וחצי מן הסתומה. וזה כמידת היחס בין הסתומה למפורשת. לכן כמנין שבחובה כשר [אבל רק חטאות].

וכן עולה שנתערבה בחובה [קן סתומה] שוה בשוה, **אין כשר אלא מנין עולות שבחובה.** היתה **חובה** פי **שנים בעולה, מחצה כשר ומחצה פסול.** היתה **עולה** פי **שנים בחובה, המנין שבחובה כשר.** הכל כמו ברישא בחטאת שנתערבה בחובה.

(כ״ה לפי פי׳ הראב״ד, והסכים עימו הגר״א, וכן פירש התפא״י, ובתוספת נופך. ויש מפרשים שביארו באופ״א ואכ״מ).

משנה ו

האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר; ילדה זכר, מביאה שתי קנים, אחת לנדרה ואחת לחובתה. נתנתם לכהן, והכהן צריך לעשות שלש פרידים מלמעלן, ואחת מלמטן. לא עשה כן, אלא עשה שתים למעלן ושתים למטן, ולא נמלך. צריכה להביא עוד פרידה אחת, ויקריבנה למעלן, ממין אחד. משני מינין, תביא שתים. פירשה נדרה, צריכה להביא עוד שלש פרידים, ממין אחד. משני מינין, תביא ארבע. קבעה נדרה, צריכה להביא עוד חמש פרידים, ממין אחד. משני מינין, תביא שש. נתנתם לכהן, ואין ידוע מה נתנה. הלך הכהן ועשה, ואין ידוע מה עשה. צריכה להביא עוד ארבעה פרידים לנדרה, ושתים לחובתה, וחטאת אחת. בן עזאי אומר, שתי חטאות.

האשה שאמרה [קבלה על עצמה בנדר] **הרי עלי קן** שתי גוזלות לעולה **כשאלד זכר,** אם **ילדה זכר, מביאה שתי קנים,** קן **אחת לנדרה,** ששתי הגוזלות שבה עולה, וקן **אחת לחובתה,** פרידה אחת עולה ואחת חטאת. **נתנתם לכהן** שיקריבם, **והכהן צריך לעשות שלוש פרידים מלמעלן** לעולה, **ואחת מלמטן** לחטאת.

לא עשה כן, אלא סבר שהם שתי קיני חובה, **ועשה שתים למעלן, ושתים למטן, ולא נמלך** לשאול כיצד עליו לעשות, הרי פסל עולה אחת, זו השניה שעשאה למטה. ולכן **צריכה** להשלים **להביא עוד פרידה אחת, ויקריבנה למעלן** כדין עולה.

והא דלא חיישינן שמא ב׳ העולות של נדרה עשה למטה, ונפסלו שתיהם, וגם חטאת חובתה נפסלה למעלה. משום דאיירי הכא שלקחה כל ארבעתן יחד, ולא פרשה איזה לנדרה ואיזה לחובתה, וחשיבי כולהו קן סתומה אחת גדולה, שיש בה ג׳ עולות וחטאת אחת. ולכך פרידה הראשונה שעשה הכהן למטה, נעשה לחטאת החובה כדינו, [ככל קן סתומה, שכשעושה אחד למטה נמשך לחטאת]. וכן אם עשה שנים הראשונים למעלה, נמשכו להיות עולות כשרות. ורק השני שעשה למטה שהוא עולה, נפסל. ולא ידעינן אם היא עולת נדרה שנפסלה, או עולת חובתה שנפסלה. עכ״פ כיון שהקריב ב׳ למעלה וב׳ למטה, ממ״נ לא נפסלה אלא עולה אחת כנ״ל, ואותה צריכה להביא להקריבה למעלה.

[ומ״מ האשה הותרה לאכול בקדשים, גם אם נפסלה עולת חובתה, דהחטאת היא המתירתה לאכול בקדשים, כדאמר בכריתות כ״ו ע״א, (ועי׳ מנחות ד׳ ע״ב וברש״י שם ד״ה לא יביאו)].

*

שיטת רש"י ב'לא נמלך'

והנה רש"י בזבחים (ס"ז ע"ב ד"ה פירשה) מפרש משנה זו באופן אחר, ולשיטתו [גם במשנה זו, כמו שפירש במשנה ד'], איירי שהכיר הכהן כל זוג בפנ"ע, ויודע שמכל קן עשה אחת למעלה ואחת למטה. ולכן הקן של חובתה ודאי כשרה, ורק עולה אחת של נדרה שעשאה למטה נפסלה. [ולפ"ז אי"צ לומר ככל הנ"ל דהפרישה כולן יחד וכו', וק"ל].

***

כל זה כאשר שניהם הביאה לכהן את ב' הקנים **ממין אחד,** כלומר, שכל הד' פרידין היו או תורין או בני יונה.

אבל אם הביאה לכהן ב' הקנים **משני מינין** שונים, כלומר, דידוע לן שקן אחת היתה של תורין, והשניה בני יונה, והוא עשה מכל אחד מהקינים אחד למעלה ואחד למטה, ואין ידוע איזה מין עשה לחובתה, התורין או בני היונה, ואיזה מין עשה לנדרה, שהפרידה השניה שנעשית ממנה, נפסלה. [אבל החטאת בודאי הוכשרה]. [שכאן בב' מינים שונים, לכל המפרשים (גם שלא לפרש"י), יודע הכהן כל קן בפנ"ע, ועשה בין מקן הנדר בין מקן החובה פרידה אחת למעלה ואחת למטה, ואם כן החטאת בודאי נעשתה כדינה למטה]. לכן **תביא שתים** לעולה, אחד תור ואחד בן יונה. דאם האחד שקרב בכשרות הי' תור, א"כ צריך לזווג לו תור, ואם הוי בן יונה, צריך לזווג לו בן יונה, שהרי נדרה להביא 'קן' ולא מיקרי קן אלא שתים מאותו המין, כמפורש במשנה לעיל סוף פ"ב, "אין מביאין תורין כנגד בני יונה, ולא בני יונה כנגד תורין", אלא או שניהם תורין או שניהם בני יונה.

פירשה נדרה, התנא חוזר לדבר באופן שנתנה לכהן ד' פרידות ממין אחד כנ"ל. ואומר שאם פירשה דבריה, ואמרה קן זו לנדרי, וזו לחובתי. ויש לחוש שמא השתים שעשה הכהן למטה היו שתי עולות נדרה, ונפסלו שתיהן, וא"כ את קן חובתה הקריב כולו למעלה, ונפסלה גם חטאת חובתה שנעשית למעלה, ורק עולת חובתה שעשה למעלה כשרה. [או שעשה את כל חובתה למטה, ונפסלה עולת חובתה]. לכן, **צריכה להביא עוד שלוש פרידים,** שנים לעולה, לחובת נדרה, ואחד לחטאת חובתה. זהו הדין כאשר הביאה קיניה לכהן **ממין אחד.**

אבל אם בכהאי גוונא הביאה לכהן ב' קיניה **משני מינין,** היינו, קן אחד תורין, והשני בני יונה, **תביא ארבע** פרידות, דלחטאת צריכה להביא ב', תור ובן יונה, דאי העולה של חובתה היתה תור, אזי צריך לזווג לה תור לחטאת, ואם היתה בן יונה, צריך לזווג לה בן יונה. לכן צריכה להביא ד' פרידות, ב' ממין אחד לנדרה לעולה, ועוד בן יונה ותור, שניהם לחטאת, וממ"נ אחד מהם הוא מין עולתה. [ומותר להקריב שניהם מספק, כדקיי"ל דחטאת העוף באה על הספק].

*

שיטת רש"י ב'פירשה נדרה'

רש"י בזבחים הנ"ל, [לפי שיטתו שפירש הרישא שנודע לכהן כל קן בפני עצמו, והקריב מכל קן אחת למעלה ואחת למטה כנ"ל. (אינו יכול לפרש 'פירשה נדרה' שפירשה כל קן בפנ"ע, דבהכי נמי איירי רישא)], מפרש את המשך המשנה כדלהלן: **פירשה נדרה,** שאמרה בשעת הנדר 'איזה מין' תביא קן עולה לנדרה, ושכחה מה פירשה, שכדי לצאת ידי נדרה צריכה להביא ב' קנין לנדרה, [מלבד קן החובה], קן אחד של תורים, ואחד של בני יונה, והיא הביאה לכהן רק קן אחד לנדרה, [והשני לחובתה מאותו המין] כנ"ל, והוא טעה והקריב ממנו אחד למעלה ואחד למטה, ופסל אחד מהם למעלה, ולכך **צריכה להביא עוד שלוש פרידים,** אחד ממין שהקריב, שמא היה הוא ממין נדרה, והאחד שעשה ממנו למעלה עלה לנדרה, ומביאה עתה השני להשלמת נדרה. ועוד שנים ממין השני, ועי"ז ממ"נ הקריבה המין שנדרה. כל זה הדין כשהביאה לכהן ב' קיניה **ממין אחד.**

אבל אם הביאה ב' הקנין [של נדרה וחובתה] **משני מינין,** ואין ידוע אם התורים היו של חובתה ובני היונה לנדרה, או איפכא, א"כ אף שאחד הפרידים עלה לה לנדרה, מ"מ מכיון שאין ידוע מאיזה מין הוא, ושמא לא הקריב לנדרה ממין נדרהף לכן, **תביא ארבע** פרידים, שנים ממין זה, ושנים ממין זה. [ואם הקריב לנדרה ממין שנדרה, יהיה אחד מאותו המין להשלמת נדרה, והשני נדבה, ומין השני יהיו שניהם נדבה]. (ע"כ).

***

קבעה נדרה, התנא חוזר לדבר באופן שנתנה לכהן ד' פרידות ממין אחד כנ"ל, וגם פירשה את הקנין איזה לחובתה ואיזה לנדרה כנ"ל, אלא שכאן מדובר שאמרה בשעת הנדר איזה מין נודרת להביא קן ממנו, ועכשיו כשבאה לצאת ידי נדרה אינה זוכרת מאיזה מין היה נדרה, שלכתחילה כדי לצאת ידי נדרה היתה צריכה להביא ב' קנין לנדרה, אחד של תורים, ואחד של בני יונה. ומאחר שהביאה לכהן רק קן אחד לנדרה, [מלבד הקן של חובתה] כנ"ל, וגם פירשה איזה קן לנדרה ואיזה לחובתה, חיישינן שמא עשה הכהן כל קן של נדרה למטה ונפסלו שניהם, וקן חובתה עשה למעלה, ונפסלה החטאת [כנ"ל גבי פירשה נדרה]. לכן **צריכה להביא עוד חמש פרידים,** ב' קנים לספק נדרה, קן אחת של תורים, ואחת של בני יונה. ועוד פרידה אחת לחטאת של חובתה כנ"ל.

וכל זה כאשר יודעת שהביאה לכהן קיניה **ממין אחד,** ויודעת איזה מין הביאה לו, תביא עכשיו מאותו המין את הפרידה האחת לחטאתה, להשלים חובתה.

אבל אם בכהאי גוונא הביאה לכהן ב' קיניה **משני מינין,** המין שפירשה שיהא נדרה, עלה לנדרה, והשני לחובתה, וכיון אין ידוע איזה מין פירשה לנדרה, שיהא השני לחובתה, [וע"י שהכהן הקריב את פרידה הראשונה של חובתה למעלה וקבעה לעולה, נקבעה השניה לחטאת], ואם העולה של חובתה היתה תור, צריכה להביא עכשיו חטאתה ג"כ תור לזווג לו, ואם היה בן יונה, צריכה להביא בן יונה. לכן **תביא שש,** ד' עולות לנדרה, שני

תורין ושני בני יונה, דאין ידוע מה נדרה כנ״ל, וב׳ לחטאתה, תור, ובן יונה, דאין ידוע איזה מין לזווג לעולת חובתה שהוקרבה כבר בכשרות כנ״ל.

*

שיטת רש״י ב׳קבעה נדרה׳

<u>רש״י בזבחים הנ״ל</u>, [לפי שיטתו שפירש ׳פירשה נדרה׳ היינו שאמרה מאיזה מין תביא, (כמו שפירשו המפרשים ׳קבעה נדרה׳)], מפרש לשיטתו: **קבעה נדרה,** היינו שמלבד שפרשה נדרה, [שתביא נדרה ממין מסוים], גם קבעה את נדרה, היינו שנתחייבה להביא נדרה יחד עם חובתה, כלומר, שתהא חובתה ג״כ מאותו המין. ולכן **צריכה להביא עוד חמש פרידים** לעולה. כלומר, שלרש״י שמפרש שהוכר קן חובתה בפני עצמו, והקריב ממנו הכהן אחת למטה ואחת למעלה, ויצאה ידי חובתה כדין. וגם מקן נדרה שהוכר בפנ״ע הקריב הכהן פרידה אחת למטה ואחת למעלה, וכיון ששתיהן עולות, אחת הוכשרה למעלה, ואחת נפסלה למטה. כגון אם המין שנתנה לכהן חיה תורים, והקריב מהן אחת למעלה בכשרות, השניה שהקריב למטה נפסלה. לכן צריכה להביא תור אחר לעולה להשלים נדרה מתורים. ומכיון שקבעה נדרה ונתחייבה להביא את נדרה יחד עם חובתה, צריכה להביא תור נוסף ׳כנגד׳ חובתה, [אף שכבר הוקרבה חובתה], שבזה נחשב שמביאה את התור של נדרה ׳יחד׳ עם מין חובתה. ומה״ט צריכה להביא מלבד זאת, ג׳ בני יונה לעולה, שנים לצאת ידי נדרה, אם היה נדרה בני יונה, והשלישי ׳כנגד׳ חובתה, שהרי נתחייבה להביא נדרה עם מין חובתה כנ״ל. [אבל החטאת ודאי אינה צריכה להביא, שחובתה יצאה עכ״פ שהוקרבה כדין, וק״ל]. כל זה אם הביאה לכהן ב׳ קיניה **ממין אחד,** וידוע לנו איזה מין הוא, וממנו מביאה גם השתא כנגד חובתה כנ״ל.

אבל הביאה לכהן **משני מינין,** קן תורים וקן בני יונה, ואחד מהם הוקרב לחובתה ואחד לנדרה, א״כ ודאי לא יצאה ידי נדרה כלל, שודאי לא היה ממין חובתה, וצריכה להביא השתא נדרה ממין חובתה, וכיון שלא ידוע לנו איזה מין פירשה שתביא, לכן **תביא שש** עולות, ד׳ לנדרה, שתי תורין ושני בני יונה כדלעיל, וב׳ כנגד עולת חובתה, תור ובן יונה, שצריכה להביא עם נדרה לקיים קביעות נדרה כנ״ל. (ע״כ).

***

אם [באופן זה שפירשה נדרה, שאמרה זה הקן לנדרי וזה לחובתי, וגם קבעה נדרה, מאיזה מין תביא] **נתנתם לכהן,** את ב׳ הקנין, **ואין ידוע מה נתנה,** מאיזה מין, תורין או בני יונה, [ממין אחד או משנים], **הלך הכהן ועשה, ואין ידוע מה עשה,** אם עשאם כולן למטה או כולן למעלה, וא״כ אפשר שגם עולת חובתה לא הקריב למעלה בכשרות. ומאידך אפשר ג״כ שהקריב חטאתה בכשרות, [שהרי לא ידעינן איזה מין נתנה והיכן הוקרב], וע״י זה נתחייבה להביא גם עולת חובתה דוקא ממין זה.

צריכה להביא עוד ארבע פרידים לנדרה, ב׳ עולות מהמין שקבעה, [שמא הקריב שניהם למטה ונפסלו] וכיון שאינה יודעת איזה מין הוא, צריכה להביא לנדרה ב׳ תורין וב׳ בני יונה. **ושתים לחובתה,** אחד תור ואחד בן יונה, שיעשה אותם עולה

לחובתה, שמא הקריב חטאתה למטה בכשרות מאחד המינין, וצריכה להביא עולתה מאותו מין של חטאתה. **וחטאת אחת,** או תור או בן יונה, שמא עשאן כולן למעלה ונפסלה חטאתה. צריכה להביא לחטאת חובתה מאיזה מין שתרצה, וגם אם נפסלה עולתה הרי מביאה עתה ב׳ מיני העולה לחובתה כנ״ל, וממ״נ אחד מהן יהיה בן זוגה. [והא דלא חיישינן שהוקרבה עולתה בכשרות ממין מסוים, ונצריכה להביא ב׳ מיני חטאות, כדי שאחד מהם יהא לו לזוג. היינו משום דקיי״ל לעיל ספ״ב דאם הביאה אחד תור ואחד בן יונה, הכל הולך אחר החטאת. ואין העולה מחייבת אותה לצאת חובתה ממינה, אבל אינה מצטרפת אליה אם אינה מינה, אלא העולה שמביאה עתה ממנה היא בת זוגה].

*

שיטת רש״י ב׳אין ידוע׳

לפי רש״י ש׳קבעה נדרה׳ היינו שנתחייבה להביא העולות של נדרה ממין החובה, א״כ כה״ג שגם לא ידוע מה עשה הכהן, בנוסף לששת הפרידות שמביאה לעולה כנ״ל, ד׳ לנדרה וב׳ לחובתה כמ״ש, צריכה להביא פרידה נוספת לחטאתה, שמא עשה הכהן הכל למעלה, ולא יצאה ידי חטאתה, ותביא החטאת ממין שתרצה, דהחטאת היא קובעת את מין נדרה, ולא העולה, [והעולה ממ״נ יצאה ידי חובתה, או בנתינה הראשונה או באחרונה]. (ע״כ).

***

בן עזאי אומר שתי חטאות. בן עזאי לטעמי׳ לעיל סוף פ״ב, דפליג אחכמים בהביאה אחד תור ואחד בן יונה, ואמר לעולם הולכין אחר הראשון שלקחה, בין אם היה עולה בין אם היה חטאת, [ולא אחר החטאת כמו לחכמים], ואם לקחה הראשון לעולה, תכפול חטאתה מאותו המין. והכי נמי כאן שהקנין נתפרשו בשעת ההקרבה, [כדקיי״ל (יומא מ״א ע״א) שהקנין מתפרשות או בשעת לקיחה או בשעת הקרבה], אם הוקרב הראשון מין תור לעולה, צריכה השתא לכפול תור להקריבו לחטאת, ולא הולכין דוקא אחר החטאת לומר שנתחייב להקריב עולה ממין החטאת. כיון שהעולה היתה ראשונה. ואם כן הכא חיישינן גם שמא הקריב הכהן את עולתה בכשרות, וכדי לצאת ידי חובתה צריכה להביא גם החטאת דוקא ממין העולה, ולכן צריכה להביא גם שתי חטאות [וחטאת העוף באה על הספק, רק שאינה נאכלת].

אמר ר' יהושע, זה הוא שאמרו, כשהוא חי קולו אחד, וכשהוא מת קולו שבעה. כיצד קולו שבעה, שתי קרניו - שתי חצוצרות, שתי שוקיו - שני חלילין, עורו - לתוף, מעיו - לנבלים, בני מעיו - לכינורות, ויש אומרים אף צמרו - לתכלת. רבי שמעון בן עקשיא אומר, זקני עם הארץ כל זמן שמזקנין דעתן מיטרפת עליהן, שנאמר מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח. אבל זקני תורה אינן כן, אלא כל זמן שמזקנין דעתן מתישבת עליהן, שנאמר, בישישים חכמה ואורך ימים תבונה:

אמר רבי יהושע, זה הוא שאמרו, כשהוא חי קולו אחד, וכשהוא מת קולו שבעה. כיצד קולו שבעה, משתי קרניו - עושים **שתי חצוצרות** (2), [שופר נקרא חצוצרה (תוס' מנחות כ"ח ע"א ד"ה חצוצרות)]. **משתי שוקיו** - עושים **שני חלילין** (4)**, עורו** - משמש **לתוף** (5)**, מעיו - לנבלים** (6)**, בני מעיו - לכנורות** (7)**. ויש אומרים, אף צמרו - לתכלת.** והכא נמי, כשנדרה תחלה ואינה יודעת מה פירשה, אינה מביאה אלא ד' פרידין, שתים לעולת נדרה ושתים לחובתה, ועכשיו שאין ידוע מה נדרה ומה הקריבה, וכיצד הקריבה, צריכה להוסיף על ד' פרידין שהביאה כבר, עוד שבעה לת"ק, ושמונה לבן עזאי, כנ"ל.

רבי שמעון בן עקשיא אומר זקני עם הארץ, כל זמן שמזקנין, דעתן מטרפת עליהן, שנאמר (איוב פרק י"ב פסוק כ')

להשלמת דין הקרבת הקנין, יש לציין דברי תוס' זבחים (צ"ח ע"ב) שהביאו הברייתא (עירובין ל"ב ע"א) שאשה משנתנה מעות קניה בשופר, טובלת ואוכלת לערב בקדשים, ופירשו, שאי"ז משום שמחו"כ

מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח. [הר"ן בדרשותיו מפרש המשנה, שעם הארץ בצעירותו הולך אחר טבעו ויצרו ותאוותיו, וכשגופו מזקין, ונחלשים תאוותיו, 'דעתו' הקודמת שבחר והורגל בה, לילך בתר גופו, מטרפת עליו, (ויושב משומם ובטל וליבו בל עמו)].

אבל זקני תורה אינן כן, אלא כל זמן שמזקנין, דעתן מתישבת עליהן, [היינו שהת"ח בצעירותו היה תדיר בטורח ומלחמה לכבוש יצרו ולהתגבר עליו כדי לעמול בתורה ובעבודה, וכשמזקין ופסקה תאוותו, מוצא עצמו מאושר ומתישבת אצלו 'דעתו' הקודמת שבחר בה, ללחום עם טבעו הגשמי], **שנאמר** (שם פסוק י"ב) **בישישים חכמה ואורך ימים תבונה.**

צריכים הערב שמש, אלא שעד הערב ודאי כבר הקריבו קניה, דאפשר להקריבן כל היום, גם אחר תמיד של בין הערבים, ואין ע"ז עשה דהשלמה, כדאמר בפסחים (נ"ט ע"א) משום שאין למזבח ממנה אלא דמה.

נשלמה מסכת קנים בס"ד

~~~~~
~~~
~



לע״נ

מו״ח מרן הגה״ג רבי דב שוורצמן זצ״ל

נלב״ע ח׳ חשוון תשע״ב



לע״נ

סבי הרה״צ ר׳ יונה ב״ר שלמה יוסף זצ״ל

נלב״ע ד׳ חשוון תשס״ד



לע״נ

סבי הרה״צ ר׳ יוסף ב״ר יהודה שנברגר זצ״ל

נלב״ע כ״ב סיון תשמ״ב



לע״נ

ר׳ אברהם ב״ר שכנא זצ״ל

נלב״ע ט״ז תשרי תשע״ב

*****

כתבתי בס״ד יום ט׳ עד י״ב לחודש כסליו **תשס״ה**

חזרתי והדפסתי שנית עם הוספות ט״ו לחודש אייר **תשע״ב**

שוב ערכתי בשלישית חודש תשרי **תש״פ**

ושוב השלמתי בס״ד גדולה ברביעית ביום ג׳ כסליו **תשפ״ו** ביום לידת ג׳ נכדיי